

STORTINGET

Innst. 467 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:197 S (2022–2023)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg om en nærenergireform

Til Stortinget

1. SBakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med mål og virkemidler for å fremme utbygging av produksjon av fornybar kraft i næringsarealer, langs motorveier og i andre nedbygde arealer, med mål om minst 5 TWh årlig produksjon innen 2030.
- Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne regulatoriske hindre for energiproduksjon på næringsarealer og andre nedbygde arealer.
- Stortinget ber regjeringen heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg til 5 MW.
- Stortinget ber regjeringen fjerne antallsbegrensningen i energilovforskriften for vindturbiner i og ved næringsbygg.
- Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mye egenprodusert, fornybar strøm som kan deles fra næringsbygg, til 5 MW.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal, lederen Marianne Sivertsen Næss og Hadia Tajik, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bård Ludvig Thorheim, Ove Trellevik og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Senterpartiet, Siv Mossleth, Ole André Myhrvold og Gro-Anita Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 197 S (2022–2023) om en nærenergireform. Komiteen mener det er behov for økt produksjon av fornybar energi, sammen med en kraftfull satsing på energieffektivisering. Komiteen viser videre til at økt utbygging av mindre desentraliserte energianlegg, nærenergi, kan redusere konfliktene knyttet til utbygging av energi. Komiteen mener det er viktig i all energiplanlegging å ta hensyn til både klimakrisen og naturkrisen. Økt satsing på nærenergi kan bidra til at vi både oppfyller den internasjonale naturavtalens mål og Parisavtalens mål om å kutte utslipp av klimagasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at konsesjonsplikten for solkraftverk i henhold til energilovforskriften er knyttet til komponenter med spenning over 1 kV (kilovolt). Uten en effektgrense for konsesjonsplikt kan like arealkrevende solkraftanlegg i noen tilfeller kreve konse-

sjonsbehandling og i andre ikke. Disse medlemmer har merket seg at dette kan medføre at anlegg med lignende fysiske dimensjoner og miljøpåvirkninger ikke behandles likt konsesjonsmessig. Konsesjonskriteriet på 1 kV gir derfor i noen tilfeller et nokså vilkårlig innslagspunkt for konsesjonsbehandling. Interessen for solkraft er økende, og det lanseres stadig nye bakkemonterte prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at etter energilovforskriften er vindkraftverk på land i dag konsesjonspliktig dersom anlegget består av mer enn fem turbiner eller har en installert effekt på over 1 MW (megawatt). Det har fram til nå vært liten interesse for å bygge mindre vindkraftanlegg, men disse medlemmer vil anta at dette kan endre seg som følge av teknologiutvikling og høyere kraftpriser. Ikke minst kan det være aktuelt med mindre vindkraftanlegg som kan settes opp i nærheten av næringsbygg for å forsyne disse med strøm.

Disse medlemmer har merket seg at det for tiden ikke er noen behandlingsskø for vindkraftprosjekter i NVE. Likevel mener disse medlemmer det kan være hensiktsmessig å forenkle behandlingen for små produksjonsanlegg med begrensede konflikter, ut over dagens grense på 1 MW/5 turbiner. Det kan gjøre det mulig for kommunene å legge til rette for ny energiproduksjon i tilknytning til industri- og næringsområder.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til forslag i Innst. 446 S (2021–2022) om å vurdere potensialet i småskala vindkraftproduksjon i industriområder, havner og ved annen infrastruktur hvor dette ikke gir nye naturinngrep. Dette forslaget sluttet Stortinget seg til. Energikommisjonen understreket ytterligere viktigheten av betydelig satsing på småskala vindkraftproduksjon i sin rapport av februar i år. Likevel har regjeringen ikke vist vilje til å ville fjerne administrative barrierer som står i veien for å utløse det store potensialet i mer småskala fornybar kraftproduksjon.

Disse medlemmer mener at regjeringen må gjøre mer for å fjerne en rekke administrative barrierer for mer småskala vindkraft- og solkraftproduksjon for å styrke kraftbalansen på kort sikt, og at dette burde vært gjort allerede som en respons på strømpriskrisen som startet høsten 2021. I denne sammenheng viser disse medlemmer også til forslagene fremmet i Representantforslag 288 S (2021–2022), og vedtakene gjort i forbindelse med Innst. 25 S (2022–2023).

Disse medlemmer viser til at kostnadsfri og enkel deling av strøm mellom bygg som går sammen om småskala fornybar kraftproduksjon og lagring, er avgjø-

rende for å legge grunnlaget for et velfungerende marked for denne typen løsninger. Det er positivt at regjeringen etter påtrykk fra Stortinget er i ferd med å innføre en delingsløsning for egenprodusert, fornybar strøm for leilighetskomplekser, flermannsboliger og næringsbygg. Disse medlemmer mener samtidig at en delingsløsning også må kunne omfatte bygg med ulike gårds- og bruksnummer for å utløse mer av potensialet for fornybar kraftproduksjon i nabolag og innen industri og annen næring.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endringer som tillater områdeløsninger og deling av lokalprodusert strøm og energilagring mellom bygg med ulike gårds- og bruksnummer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av våren 2024.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil påpeke at det er behov for både mer kraftutbygging og mer energieffektivisering. Her er det store muligheter også lokalt, og det må legges til rette for bedre samarbeid mellom bedrifter og effektiv utnyttelse av mulighetene. Disse medlemmer mener det er befolkningens og industriens behov som må være grunnlaget når rammevilkårene for energiproduksjon legges, og at økt utbygging av mindre desentraliserte energianlegg kan redusere konfliktene knyttet til utbygging av energi.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil peke på det store potensialet for utbygging av solkraft og til dels nærvind som er kommet fra ulike aktører. Solenergiklyngen mener det er mulig å bygge ut 10 TWh solkraft innen 2030 på norske bygg. Dette medlem mener derfor forslaget om et mål på 5 TWh fornybar kraft fra næringsarealer og andre nedbygde områder er for lite ambisiøst.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med tiltak og virkemidler som sikrer utbygging av minst 10 TWh fornybar nær energi på allerede nedbygde områder innen 2030.»

Komiteens medlem fra Rødt ønsker en stortilt satsing på lokal energiproduksjon og energieffektivisering, og mener at en omfattende innsats for dette

langt på vei kan sørge for at vi har nok strøm til å veksle ut fossil energi med fornybart, særlig om vi prioriterer. Dette medlem viser til en rekke forslag fra Rødt for å realisere dette, fremmet i behandlingen av Dokument 8:57 S (2022–2023), jf. Innst. 192 S (2022–2023), om en kraftfull satsing på lokal energiproduksjon og -sparing og Dokument 8:169 S (2022–2023), jf. Innst. 314 S (2022–2023), om strengere prioritering av kraften.

Komiteens medlem fra Venstre viser til energiomstillingspakken i EU, RePowerEU og Fitfor55, og påpeker at de energipolitiske endringene disse inneholder, vil være EØS-relevante. Dette medlem påpeker at det blant annet er foreslått raskere behandlingstid for utbygging av fornybar kraft, inkludert solkraft og vindkraft på land og til havs. Dette medlem har videre merket seg at det legges opp til «Go-to-soner» for mindre sol- eller vindprosjekter, hvor behandlingstiden skal være maksimalt ett år. Dette medlem understreker at RePowerEU inneholder en konkret strategi med krav om solceller på alle nye offentlige og private bygninger på mer enn 250 kvadratmeter fra slutten av 2026, alle eksisterende offentlige og private bygninger på mer enn 250 kvadratmeter fra slutten av 2027, og på alle nye bolighus fra slutten av 2029. Dette medlem understreker at en rask implementering av nye direktiv innen fornybar energi og energieffektivisering fra EU er viktig for at Norge skal holde følge med resten av Europa på energifeltet, og dette medlem forventer at disse direktivene implementeres i norsk rett fortløpende, og senest ett år etter vedtak i EU.

2.1 Plan for fornybar kraft

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til Energikommisjonens rapport «Mer av alt – raskere» (NOU 2023:3), som anbefaler at det bør bygges ut 40 TWh ny fornybar kraft innen 2030 for å nå målet om 55 pst. kutt i utslipp av klimagasser innen 2030. Anslaget har satt et sterkt preg på den energipolitiske og næringspolitiske debatten i Norge og ført til krav om raskere og mer omfattende utbygging av vindkraft på land, inkludert i urørt natur og reinbeiteområder. Det har også ført til krav om ny vannkraftutbygging, blant annet i vernede vassdrag.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i desember 2022 signerte Kunming/Montreal-avtalen om bevaring av biologisk mangfold, ofte omtalt som FNs naturavtale, som legger opp til representativt vern av 30 pst. av naturen på land og til havs, og restaurering av ytterligere 30 pst., innen 2030. Denne banebrytende naturvernpolitiske forpliktelsen krever store endringer i måten man bruker naturarealer på, og endringen må skje raskt. Avtalen bekrefter og operasjonaliserer det

som lenge har vært understreket fra FNs klimapanel IPCC: At et hovedformål for og et hovedvirkemiddel i arbeidet mot global oppvarming er å bevare natur.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Norge lenge hatt en så sterk motstand mot vindkraftutbygging på land at det i lang tid ikke har vært lyst ut nye områder. Motstanden ble ytterligere tilspisset av Høyesteretts beslutning om at vindkraftkonsepsjonen på Fosen bryter med menneskerettighetene til reindriftssamene i området, og av spørsmålene som reiser seg i kjølvannet av dommen om bruk av andre samiske reinbeiteområder til vindkraftutbygging. Kravene om ny, rask utbygging av fornybar energiproduksjon i natur og vassdrag, som nå er utløst av Energikommisjonens rapport, står dermed i sterk kontrast til selve formålet med FNs naturavtale og det store konfliktpotensialet som nå følger med vindkraftplaner på land.

Disse medlemmer er av den oppfatning at selv om eksisterende og planlagte bedrifter oppgir et ønske om mer kraft raskest mulig til en lavest mulig pris, betyr ikke det nødvendigvis at samfunnet umiddelbart bør planlegge og bygge ut kraftproduksjon med sikte på å tilfredsstille hele dette antatte behovet.

Disse medlemmer viser i den forbindelse til Innst. 314 S (2022–2023) om en bærekraftig tildeling av kraft.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti mener at en naturlig konsekvens av en strategisk, grønn planlegging av videre kraftproduksjon bør være å prioritere produksjon som har lavt konfliktnivå, som kan komme raskt i gang, som kan ha lav utbyggingskostnad, som kan stimulere til mer effektiv energibruk, og som kan gi flest mulig nye arbeidsplasser.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at Energikommisjonen peker på at «nærvind», vindkraft ved eksisterende infrastruktur, kan være en vei å gå.

Energikommisjonens rapport gjør imidlertid ikke noe forsøk på å kvantifisere potentialet i nærvind. Når det gjelder sol, har Solenergiklyngen har beregnet at det teoretiske potentialet for solkraft på tak og fasader i Norge er nesten 66 TWh, hvorav nær 23 TWh på næringsbygg.

Disse medlemmer mener derfor at nærvind, solenergi og annen fornybar energiproduksjon i utbygde områder kan bli en viktig del av løsningen på kraftsituasjonen fram mot 2030.

Disse medlemmer viser til at selskaper som Greenstat, Norhybrid og flere andre utvikler integrerte løsninger for blant annet vind, sol, hydrogen og jordvarme tilpasset næringsparker og industriområder med allerede utbygget areal. Næringsmiddelprodusenten Gornes tar sikte på å bli mer enn selvforsynt med energi med en kombinasjon av solceller, smart strømstyring, geobrønner, batterier og nærvind. Slike løsninger kan skape flere varige arbeidsplasser og mer lokal verdiskapning enn store, sentraliserte kraftanlegg langt fra befolkede områder. Det er også grunn til å tro at det å produsere og forvalte sin egen og felles energi i næringsparker og industriområder vil øke bedriftenes bevissthet om og kompetanse på energistyring og -bruk, med mulighet for betydelige effektiviseringsgevinster.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med mål og virkemidler for å fremme utbygging av produksjon av fornybar kraft i næringsarealer, langs motorveier og i andre nedbygde arealer, med mål om minst 5 TWh produksjon innen 2030.»

2.2 Regulering av kraft (vind etc.)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil vise til at det ligger store muligheter i blant annet effektiv utnyttelse av solenergi på hustak, og det er bred enighet om at unødvendige regulatoriske og administrative barrierer for realisering av mer solenergi bør fjernes. Flertallet er tilhengere av å legge til rette for småskalaproduksjon av energi i næringsarealer og andre arealer. Vind på land i tilknytning til næringsarealer har også et potensial men flertallet vil understreke at lokal aksept skal være avgjørende ved både små og store energitbygginger. En langsiktig og bærekraftig utvikling må ha bred støtte i lokalmiljøet.

Flertallet er tilhengere av kraftutbygging, og av forenkling og reduksjon av regler og kriterier, men det er viktig at det foreligger grundige konsekvensanalyser av utbyggingsprosjektene.

Flertallet vil påpeke at 5MW er ganske mye kraft, og det kan medføre store utfordringer for nettet, spesielt på distribusjonsnettsiden. Med vindturbiner kan man også få fysiske utfordringer som rotorskygge, iskasting, med mer. Det er derfor viktig med god planlegging og konsekvensanalyse av både små og store energitbygginger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt deler ambisjonene i representantforslaget om å få til økt energiproduksjon

som ikke krever nedbygging av natur. Disse medlemmer er likevel skeptiske til å fjerne konsesjonsplikt fra flere former for kraftproduksjon, og viser til både store miljøkonsekvenser og dårlige mekanismer for regulering, ved annen kraftproduksjon fra kraftverk uten konsesjon. Disse medlemmer ønsker derfor å se dette i sammenheng med en plan for økt lokal energiproduksjon og en gjennomgang av de regulatoriske barrierene.

Komiteens medlem fra Rødt understreker også behovet for at energiproduksjon i industriområder, langs motorveier og lignende skjer på en effektiv måte, og er bekymret for miljøkonsekvensene om vi bruker store mengder ressurser på svært lite kraftproduksjon.

Komiteens medlemmer fra Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at mange nærenergiløsninger kan bygges ut uten subsidier. Det fins imidlertid noen regulatoriske hindre for effektiv og lønnsom produksjon og deling av strøm i og mellom næringsbygg. Energilovforskriften § 3-1 andre ledd slår fast at vindkraftanlegg på land med installert effekt under 1 MW ikke trenger konsesjon. I mange industribedrifter vil det ofte både være mulighet og behov for mer installert effekt enn 1 MW. Konsesjonsgrensen på 1 MW kan derfor være til hinder for etablering av nærvind med få eller ingen naturinngrep. Forslagsstillerne mener derfor at denne grensen bør heves for industribedrifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at et annet hinder for nærenergi i energilovforskriften § 3-1 andre ledd er antallsbegrensningen, som slår fast at anlegg med mer enn fem vindturbiner er konsesjonspliktig uavhengig av samlet installert kapasitet. Dette kan slå uheldig ut for en del alternative typer vindkraftteknologi, for eksempel Norhybrids turbinløsning. Disse turbinene er om lag 10 meter høye og vil dermed være mindre sjenerende i landskapet enn tradisjonelle turbiner. De kan plasseres betydelig tettere enn høyere turbiner. Hver turbin har imidlertid en kapasitet på kun 3,7 kW, og det trengs derfor ofte mange turbiner for å produsere tilstrekkelige mengder strøm for næringsvirksomhet. Energilovforskriften er ikke tilpasset slike løsninger.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti viser til at et tredje hinder for nærenergi er begrensningen i hvor mye egenprodusert strøm som kan produseres på en eiendom uten å betale elavgift og nettleie. Grensen er nå 500 kW, men regjeringen har foreslått å øke den til 1 000

kW. En grense på 1 000 kW vil i de fleste tilfeller være tilstrekkelig for private eiendommer som for eksempel borettslag, men kan være for lite for industribedrifter. Hvis man dekker taket på et næringsbygg med solceller, kan den installerte effekten i mange tilfeller overstige 1 000 kW. Dette kan føre til at bedrifter bygger ut mindre lokalprodusert energi enn de ville gjort med et mer fleksibelt avgiftsregime for deling av egenprodusert fornybar strøm.

Disse medlemmer viser til brev fra olje- og energiministeren til energi- og miljøkomiteen datert 21. april 2023, der statsråden erkjenner at vindkraftteknologien har endret seg mye siden effektgrensen på 1 MW og begrensningen på fem turbiner for konsesjonspliktige vindkraftanlegg ble satt i 2015. I brevet fraråder statsråden likevel å øke grensen for avgiftsfri deling av egenprodusert strøm mellom næringsbygg.

Disse medlemmer mener at i en tid med stort behov for ny fornybar energi, stort sprik mellom utbyggingsønsker og forpliktelser til naturbevaring og stor folkelig motstand mot særlig vindkraft i naturen, bør potensialet for rask, effektiv og naturvennlig nærenergi prioriteres betydelig høyere enn i dag. Reguleringer av fornybar energiproduksjon bør støtte opp under, og ikke legge begrensninger på, produksjon av nærenergi.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne regulatoriske hindre for energiproduksjon på næringsarealer og andre nedbygde arealer.»

«Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mye egenprodusert, fornybar energi som kan deles fra næringsbygg, på en måte som ikke er til hinder for rasjonell utvikling av nettet.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg.»

«Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mange vindturbiner i og ved næringsbygg som utløser konsesjonsplikt etter energilovforskriftens § 3-1.»

2.2.1 SOLKRAFTVERK

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener det bør vurderes å innføre en klarere grense for hvilke bakkemonteerte solkraftanlegg som skal være konsesjonspliktige etter energiloven. Dagens regelverk der konsesjonsplikt er knyttet til spenning, gir et for upresist innslagspunkt. Solkraftanlegg opererer med effektbenevningen «mega-

watt peak» (MWp), og en effektgrense for solkraft bør være oppgitt i denne målestokken. Derfor mener disse medlemmer at det bør vurderes en grense på 1 MWp som innslagspunkt. En slik grense vil i stor grad sammenfalle med anleggenes behov for konsesjon for nettilknytning.

2.2.2 VINDKRAFT

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at teknologien for vindturbiner har endret seg mye siden konsesjonsgrensen på 1 MW/5 turbiner ble satt i 2015, og viser til at det er få anlegg som er blitt bygget eller planlagt under dagens grense for konsesjonsplikt. Flertallet vil anta at i lys av økte kraftpriser og betydelig økte strømkostnader for industrien kan det imidlertid vokse frem et nytt marked for lokal vindkraftproduksjon med mindre anlegg i eller nær industriområder. Slik småskala energiproduksjon i nedbygde områder betyr lite for den nasjonale kraftbalansen og krever lite nedbygging av natur. Flertallet mener derfor det vil være en fordel å legge til rette for at dette potensialet utnyttes så raskt som mulig.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mange vindturbiner i og ved næringsbygg som utløser konsesjonsplikt etter energilovforskriftens § 3-1.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med tiltak og virkemidler som sikrer utbygging av minst 10 TWh fornybar nærenergi på allerede nedbygde områder innen 2030.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endringer som tillater områdeløsninger og deling av lokalprodusert strøm og energilagring mellom bygg med ulike gårds- og bruksnummer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte i løpet av våren 2024.

II

Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med mål og virkemidler for å fremme utbygging av produksjon av fornybar kraft i næringsarealer, langs motorveier og i andre nedbygde arealer, med mål om minst 5 TWh produksjon innen 2030.

III

Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne regulatoriske hindre for energiproduksjon på næringsarealer og andre nedbygde arealer.

IV

Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mye egenprodusert, fornybar energi som kan deles fra næringsbygg, på en måte som ikke er til hinder for rasjonell utvikling av nettet.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 25. mai 2023

Marianne Sivertsen Næss

leder

Lars Haltbrekken

ordfører

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen
0026 OSLO
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1941-

21. april 2023

Representantforslag 197 S (2022-2023) om en nærenergireform

Jeg viser til brev av 12. mars 2023 fra energi- og miljøkomiteen, vedlagt representantforslag 197 S (2022-2023) fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Kristoffer Robin Haug og Lan Marie Nguyen Berg. Representantene fremmer følgende fem forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2024, legge fram en plan med mål og virkemidler for å fremme utbygging av produksjon av fornybar kraft i næringsarealer, langs motorveier og i andre nedbygde arealer, med mål om minst 5 TWh årlig produksjon innen 2030.*
- 2. Stortinget ber regjeringen gjennomgå og fjerne regulatoriske hindre for energiproduksjon på næringsarealer og andre nedbygde arealer.*
- 3. Stortinget ber regjeringen heve konsesjonsgrensen for vindkraftproduksjon i og ved næringsbygg til 5 MW.*
- 4. Stortinget ber regjeringen fjerne antallsbegrensningen i energilovforskriften for vindturbiner i og ved næringsbygg.*
- 5. Stortinget ber regjeringen heve grensen for hvor mye egenprodusert, fornybar strøm som kan deles fra næringsbygg, til 5 MW.*

Forslag 1 – Plan for ny fornybar kraft i allerede utbygde arealer

Energikommisjonen la fram sin rapport i februar (NOU 2023: 3), og pekte på tiltak som f.eks. nærvind som et tiltak for utbygging av mer fornybar kraft mot 2030. Jeg er positiv til utbygging av ny fornybar kraft på såkalte «grå arealer». Jeg er kjent med at det stadig utvikles nye teknologier og prosjekter som kan utnytte nettopp dette potensialet. Rapporten til Energikommisjonen er nå på høring, og regjeringen vil gjennom behandlingen av

rapporten og høringen vurdere videre oppfølging av kommisjonens anbefalinger. Dette vil også gjelde ev. tiltak knyttet til utbygging av fornybar kraft på «grå arealer.»

Forslag 2 – Fjerne regulatoriske hindre for lokal energiproduksjon

Regjeringen arbeider med en kartlegging av regulatoriske barrierer som et steg for å legge til rette for mer etablering av mer lokal energiproduksjon. Kartleggingen skal fokusere på prosjekter som er samfunnsøkonomisk lønnsomme, og primært vektlegge energiproduksjon i tilknytning til industriparker og næringseiendom. Regjeringen vil se nærmere på hvordan lokal energiproduksjon tilknyttet lokalt forbruk i industri og næringseiendom sammen med batteri og annen lagring kan bidra til å unngå behov for nye nettinvesteringer.

Forslag 3 og 4 – Konesjonsgrense for vindkraftproduksjon

Energilovforskriften § 3-1 setter en nedre effektgrense for konsesjonsplikt for vindkraftanlegg på land på 1 MW. Dette innebærer at søknader om bygging av anlegg under denne grensen ikke skal behandles etter energiloven, men etter plan- og bygningsloven. Berørte kommuner vil dermed være myndighet i slike saker. I tillegg til effektgrensen utløses også konsesjonsplikten for vindkraftanlegg dersom anlegget består av til sammen mer enn fem turbiner. Det er etter energilovforskriften ingen antallsbegrensning på hvor mange vindmøller en har lov til å sette opp i nærheten av næringsbygg, så lenge en har konsesjon. Jeg tolker derfor forslag 4 som et forslag om endring i bestemmelsen om konsesjonsplikt for anlegg med mer enn fem turbiner.

Vindkraft på land har hatt stor oppmerksomhet det siste tiåret og teknologiutviklingen har gått raskt fremover. Departementet ser at teknologien for vindturbiner på land har endret seg mye siden effektgrensen på 1 MW og begrensning på fem turbiner for konsesjonspliktige vindkraftanlegg ble satt i 2015. Departementet vil derfor kontinuerlig vurdere om grensene for konsesjonsplikt for fornybar energi etter energiloven og energilovforskriften er hensiktsmessige. Dette gjelder både for kravene om melding og for effektgrense for vindkraft på land og for solkraftverk.

Forslag 5 – Grense for deling av egenprodusert strøm fra næringsbygg

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for mer lokal strømproduksjon. Derfor har vi hatt et forslag på høring som innebærer at kunder på samme eiendom kan gå sammen om å produsere fornybar kraft, og få fritak for elavgift og nettleie når de forbruker den kraften de selv har produsert. Etter høringen av forslaget hever vi nå grensen for anlegg som kan delta i denne ordningen fra 500 kW til 1000 kW per eiendom. Dette gir økte insentiver til lokal energiproduksjon sammenlignet med forslaget som var på høring. Å heve grensen til 1000 kW per eiendom vil tilrettelegge for større utnyttelse av tilgjengelig areal, og er i tråd med Stortingets anmodningsvedtak 17 (Innst. 25 S (2022-2023)). Det vil fortsatt være mulig å bygge større anlegg enn 1000 kW per eiendom, men da vil man ikke få fritak fra nettleie og elavgift for den delen av anlegget som overstiger grensen på 1000 kW. Nettleien er et

spleiselag, og omfordelingseffekten ved å heve denne grensen ytterligere vil utfordre prinsippet om at brukerne skal betale for sin bruk av nettet.

På denne bakgrunn anbefaler jeg at representantforslaget ikke vedtas.

Med hilsen

Terje Aasland

